

Asia: VN/29701/2022

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Suoritteet on jaoteltu selkeästi ja jaottelua tarvitaan. Kiinteissä maksuluokissa tulisi harkita lisäporrastusta, jotta kustannukset eivät kasvaisi niin jyrkästi.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Findatan suoritteista perittävät maksut ovat ymmärrettäviä mutta niiden perusteet tulisi miettiä tarkasti läpi. Tällä hetkellä valtaosa Findatan toiminnasta rahoitetaan valtion budjetista ja suoritteista perittävät maksut kattavat vain pienen osan kustannuksista. Ei ole välttämättä realistista ajatella, että lähivuosinakaan maksut kattaisivat toiminnan kulut kokonaan.

Nyt maksut asettavat tutkimustoiminnan eriarvoiseen asemaan. Yritysten kannalta keskeistä on huolehtia siitä, että rekisteritutkimushankkeiden kokonaiskustannukset ovat kohtuulliset ja kilpailukykyiset. Yrityksille Findatan maksut eivät nykymuotoisina ole tutkimustyön este tai aiheuta riskiä kilpailukyvyn kannalta.

Akateemisen tutkimuksen tilanne on toinen. Maksut ovat pienille apurahatutkimuksille, opinnäytetöistä puhumattakaan, jopa tutkimustoiminnan esteen. Maksut uhkaavat siirtää akateemista tutkimusta Suomesta muualle, mikä ei ollut toisilain tarkoitus.

Esimerkiksi opinnäytetöiden osalta hyvin harvalla opiskelijalla on mahdollisuus maksaa edes alennettu 300 euron maksu. Lupamaksun lisäksi opiskelijan kustannettavaksi voi tulla maksuja tuntiveloituksella tai pääsystä tietoturvalliseen käyttöympäristöön. Kokonaiskustannus on opiskelijabudjetille kestämaton.

Lääketeollisuus ry pitäisi tärkeänä yhteiskunnallista keskustelua toimista, jolla turvataan monimuotoinen tutkimustoiminta Suomessa. Esimerkiksi kliinisissä lääketutkimuksissa akateemisille toimijoille ei lankea viranomaismaksuja maksettavaksi, vaikka yrityksiltä ne peritäänkin. Toinen vaihtoehto on rahoittaa Findatan toiminta kokonaan valtion budjetista ja poistaa viranomaismaksut kaikilta.

Lääketeollisuus ry pitää huolestuttavana ehdotusta nostaa maksuja kiinteissä maksuluokissa. Kasuvat kustannukset vaikeuttavat akateemista tutkimustoimintaa entisestään. Tilannetta ei myöskään helpota isot kustannuserot eri maksuluokkien välillä, mikä saattaa myös ohjata tai rajata tutkimustoimintaa kustannusten minimoimiseksi. Maksuluokkien lisäämistä tulisi harkita.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Omakustanteiset maksut ovat ymmärrettäviä ja valtion maksuperustelain mukaisia. Ehdotettu tuntihinta vastaa keskimääräistä asiantuntijatyön tuntitaksaa. Toivoisimme kuitenkin, että Findatan maksut eivät muodostu miltään osin esteeksi akateemiselle tutkimukselle tai esimerkiksi opinnäytetyötä tekeville.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot.

Findatan maksut tulisi kokonaisuudessaan miettiä niin, että ne tukevat Suomessa tehtävää tutkimusta. Toisilain tavoitteena on varmistaa sote-tietojen hyötykäyttö lainmukaisissa käyttötarkoituksissa. Nyt maksut eivät kata kuin murto-osan Findatan toimintamenoista mutta estävät akateemisia tutkimushankkeita. Sujuva lupa- ja aineistotoimitus on kriittinen tekijä Suomen kilpailukykyyn kannalta. Findatan toiminta tulisikin nähdä investointina Suomen kilpailukykyyn ja miettiä Findatan maksujen tarpeellisuus tältä pohjalta.

Tamminen Nadia
Lääketeollisuus ry